

Obsah

ČÁST I. ÚVOD DO PROBLEMATIKY

1. INFORMACE A PROSTOR NEBO ŠIRŠÍ SOUVISLOSTI 3

- 1.1. Něco z informatiky 5
- 1.2. Úvod do prostorových pojmů 8

2. GEOGRAFICKÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY 13

- 2.1. Různé aspekty GIS 17
- 2.2. Definice GIS 18
- 2.3. Nejdůležitější mezníky vývoje 20
- 2.4. GIS a jiné informační (počítačové) systémy 26

3. STRUKTURA A FUNKCE GIS 31

- 3.1. Hardware pro GIS 32
- 3.2. Software pro GIS 34
- 3.3. Prostorové údaje 36
- 3.4. Obsluha GIS 37

4. SOCIÁLNÍ ZÁZEMÍ GIS 39

- 4.1. Literatura 40
- 4.2. Profesní organizace 47
- 4.3. „Jiné“ aktivity související s GIS 49

ČÁST II. OD REALITY K POČÍTAČOVÉMU SOUBORU – ZÁKLADY GEOINFORMATIKY

5. MODELOVÁNÍ GEOGRAFICKÝCH OBJEKTŮ 53

- 5.1. Specifika prostorových objektů 54
  - 5.1.1. Geografická poloha 56
  - 5.1.2. Prostorové vztahy 69

5.1.3. Atributové vlastnosti	70
5.1.4. Čas – dynamický popis	71
5.2. Proces modelování	72
5.3. Úrovně abstrakce reality a úlohy disciplín v nich	76
5.4. Pole a na polích založený princip modelování prostoru	83
5.5. Objekty a na objektech založený přístup k modelování prostoru	87

6. REPREZENTACE PROSTOROVÝCH OBJEKTŮ

91

6.1. Vektorová reprezentace prostorových objektů	93
6.1.1. Základní principy vektorové reprezentace	94
6.1.2. Vektorové datové modely a struktury (reprezentace)	101
6.1.3. Některé známé aplikace	103
6.2. Rastrová reprezentace prostorových objektů	110
6.2.1. Základní principy rastrové reprezentace	110
6.2.2. Geometrie, topologie a tematika v rastrové reprezentaci	114
6.2.3. Způsoby strukturování údajů v rastrové reprezentaci	117
6.2.4. Metody komprese údajů	118
6.3. Digitální modely terénu (povrchy)	124
6.3.1. Definice a systemizace digitálních modelů terénu	125
6.3.2. Rastrové modely terénu	127
6.3.3. Nepravidelné trojúhelníkové sítě	130
6.4. Porovnávání – výběr reprezentací	132

7. DATABÁZOVÉ SYSTÉMY

135

7.1. Přístupy ke zpracování údajů na počítačích	136
7.2. Položka, záznam, soubor, databáze, databázový systém	138
7.3. Databázové modely	141
7.3.1. Hierarchický model	142
7.3.2. Síťový model	143
7.3.3. Relační model	144
7.3.4. Objektově orientovaný model	146
7.3.5. Dotazovací jazyky pro datové struktury	147
7.4. Výběr struktur pro potřeby GIS	148
7.5. Alternativní GIS architektury	150
7.5.1. První generace GIS	151
7.5.2. Druhá generace GIS	152
7.5.3. GIS třetí generace (postrelační)	155
7.6. Síť a distribuované databáze	158

ČÁST III. FUNKČNOST GIS, TYPICKÉ ČINNOSTI V RÁMCI PROJEKTŮ

8. ČINNOSTI V RÁMCI GIS PROJEKTU	163
8.1. Stanovení cílů projektu	165
8.2. Budování databáze	166
8.3. Restrukturalizace, manipulace s údaji	167
8.4. Provedení analýz a syntéz	167
8.5. Vizualizace dat a tvorba výstupů	168
9. VSTUP ÚDAJŮ – NAPLŇOVÁNÍ DATABÁZE	169
9.1. Zdroje údajů pro jednotlivé části popisu geobjektů	170
9.2. Vstup údajů z primárních zdrojů	173
9.2.1. Vstup údajů z geodetických měření	173
9.2.2. Vstup fotogrammetrických údajů	175
9.2.3. Vstup údajů z DPZ	178
9.3. Vstup údajů z druhotných (kartografických) zdrojů	188
9.3.1. Manuální vstup přes klávesnici	188
9.3.2. Digitalizace	188
9.3.3. Skenování	192
9.3.4. Konverze údajů v digitální podobě a jejich standardizace	195
9.4. Budování topologie a vstup atributových údajů	204
9.4.1. Budování topologie, resp. vstup topologických údajů	204
9.4.2. Vstup atributových údajů	205
10. RESTRUKTURALIZACE ÚDAJŮ	207
10.1. Manipulace s údaji	208
10.2. Změna mapové projekce, transformace souřadnicového systému, převzorkování	211
10.3. Generalizace v prostředí GIS	216
10.3.1. Generalizace a kvalita údajů	218
10.3.2. Některé procedury pro generalizaci	219
10.3.3. Bezměřítkové a na měřítku závislé databáze	222
10.4. Konverze reprezentací	223
10.5. Manipulace s digitálními modely terénu	228
11. ANALÝZA A SYNTÉZA ÚDAJŮ	233
11.1. Literární přehled názorů	235
11.2. Dotazy na databázi – prohledávání databáze	241

11.3.	Mapová algebra	248
11.4.	Vzdálenostní analýzy	252
11.5.	Analýza modelů terénu	260
11.6.	Analýzy sítí	267
11.7.	Analýza obrazů (zvláště z DPZ)	272
11.7.1.	Korekce obrazů	272
11.7.2.	Preparování (vylepšování) obrazů	275
11.7.3.	Transformace obrazů	278
11.7.4.	Klasifikace obrazů	280
11.8.	Analytické a syntetické operace (postupy)	282

12. VIZUALIZACE DAT A VYTVÁŘENÍ VÝSTUPŮ 285

12.1.	Obraz neboli vizuální reprezentace reality	287
12.2.	Vizualizace	291
12.3.	Základy grafického zpracování údajů v počítačovém prostředí	295
12.4.	Digitální kartografie	304
12.5.	Druhy výstupních produktů z GIS	307

ČÁST IV. PROVOZNÍ ASPEKTY GIS

13. HODNOCENÍ KVALITY GEOGRAFICKÝCH ÚDAJŮ 319

13.1.	Kvalita geografických údajů	320
13.2.	Metadatové informace	326
13.3.	Chyby údajů v GIS	329

14. IMPLEMENTACE A VYUŽÍVÁNÍ SYSTÉMU 331

14.1.	Koncept systému	333
14.2.	Návrh systému	336
14.3.	Vývoj systému	338
14.4.	Používání systému	340
14.5.	Hodnocení systému	343

15. NEJROZŠÍŘENĚJŠÍ SOFTWAREVÉ SYSTÉMY (V ČECHÁCH A NA SLOVENSKU) 345

15.1.	ARC/INFO a související produkty	347
15.1.1.	ARC/INFO	347
15.1.2.	ArcView a jiné	351

15.2.	MGE a související produkty	354
15.2.1.	MGE	354
15.2.2.	GeoMedia a jiné	357
15.3.	Systémy pro personální počítače	359
15.3.1.	Idrisi	359
15.3.2.	Topol	361
15.3.3.	MapInfo	362

16. INFRASTRUKTURA PRO GEOINFORMACE **365**

16.1.	Americký a evropský přístup	366
16.2.	Situace ve Slovenské republice	372
16.3.	Situace v České republice	376

17. APLIKACE GIS (V ČECHÁCH A NA SLOVENSKU) **381**

17.1.	Obecné poznámky	383
17.2.	Stručný přehled	385

18. PERSPEKTIVY ROZVOJE OBLASTI GIS **393**

19. POUŽITÁ LITERATURA **401**

Rejstřík	415
-----------------------	------------